

A legutolsó lehetőség – Egy „elfektetett” oktatásügyi programról –

– Ne hagyjátok a templomot, /A templomot s az iskolát! – olvashatjuk Remenyik Sándor Templom és iskola c. szép költeményének minden versszaka végén. S noha a refrénben a templom szó – nyilván a ritmus kedvéért – kétszer is előfordul, kézenfekvő, hogy a nemzeti önazonosságtudat, tehát számbeli kisebbségként való megmaradás szempontjából a vallás és az anyanyelvű oktatás, e két nélkülözhetetlen és semmi mással sem helyettesíthető intézmény egyaránt meghatározóan fontos szerepet játszik.

Az utóbbi talán még nagyobbat is, mert hiszen a felekezeti hovatartozásnak ott van nemzet-, illetve nemzetrészmegtartó ereje, ahol az idegen etnikumba ékelődött népcsoport vallásában is különbözik az – úgymond – államfenntartó (többségi) népelemtől. Az utóbbi néhány évszázad európai történelméből számtalan példát hozhatnánk fel erre a református többséggel összebékélni sehogyan sem képes észak-írországi katolikus kisebbségtől az ortodoxia iszonyatos nyomása alatt porladozó csángó-székel szigetmagyarok már-már beteljesülő tragikus sorsáig. Emellett míg a vallási alapon történő identitásmegőrzés gyakran fanatizmusba torkoll, máskor pedig – a vallás egyetemességéből eredően hatástalan marad (a moldovai csángómagyarok például nem részesülhetnek anyanyelvű ismételtetésben és ígéhirdetésben, pedig ez a római katolikus egyházról általánosan elrendelt szabály), addig az iskola – ha egyáltalán működik – az anyanyelv megőrzésének és ápolásának s egyben a nemzeti önazonosságtudat fenntartásának is semmi mással nem helyettesíthető instrumentuma.

Amíg anyanyelvű oktatásunkat sikerül fenntartanunk – megmaradunk; ha azt elveszítjük – magunk is elveszünk. Az oktatásnak és nevelésnek három alappillére van: az iskola, a pedagógus és a tanuló (a családi környezet háttérével együtt), de ez nem fontossági sorrend, hiszen közülük egyik sem mellőzhető. Most mégis az elsőt, az iskolával szeretnénk részletesebben foglalkozni, csak hogy a szó szótári alapjelentésénél sokkal tágabban értelmezve, tehát a tanintézet ma-

teriális és szubsztanciális fogalma mellett az ott anyanyelven folyó oktató–nevelő munkát is ide értve. Számomra máig is érthetetlen, hogy ezzel a lényegbe vágó kérdéssel átfogóan alig foglalkoztak pedagógusaink közül. Hirtelenében csak dr. Ágoston Mihály egyetemi tanárt tudnám megemlíteni, sőt egy kivételével politikai pártjaink is csupán a feladat kitűzéséig jutottak el.

Az alább következő magyar oktatásügyi programot a 90-es évek végén a VMSZ Oktatásügyi Bizottságának (elnöke dr. Sántai Pál oktatásügyi tanácsos volt tagjaként, majd egy ma már nem működő pártnak a megbízásából többedmagammal dolgoztam ki. (Ezt azért tartom fontosnak megemlíteni, hogy elkerüljem az idegen tollakkal való ékeskedés szándékának még a látszatát is) Minthogy azonban az elkészült oktatási program közlését egyetlen sajtószerv sem vállalta, holott mindaddig – az említett terven kívül – még csak hasonló próbálkozás sem történt.

A politikai helyzet időközben megváltozott ugyan, ám ez a szóban forgó tervezet felhasználhatóságát alig befolyásolja. Az újabban meghozott fontos törvények a kisebbségi létnek a szóban forgó területre egyelőre nemigen gyakorolnak bármilyen hatást. Az ún. „omnibusztörvény” az oktatás és nevelés szegmen-tumát ugyan tartományi hatáskörbe helyezi át, ám ez mit sem változtat azon a tényen, hogy a rendelkezési jog ezen továbbra sem az érdekeltetek – esetünkben a kisebbségek – által választott testületet illeti meg, csupán egy olyan államigazgatási szervet, amelyben a kisebbség az eddiginél valamivel nagyobb részarányban, de továbbra sem döntően lesz képviselve.

A kérdés szempontjából nem sok javulás várható a szövetségi szinten a kisebbségi jogokról meghozott kerettörvényről sem, hiszen az jó esetben is majd csak a megfelelő köztársasági és tartományi törvényben materializálódik, és netalán a szükséges büntetőintézkedések beiktatásával nyer kötelező hatályt. Az az intézkedés azonban, amely a felsőoktatás finanszírozását eleve a kisebbségek (nem létező) anyagi erejére hárítja át, miközben az állam szépen kihátrál az anya-

gi kötelezettség és felelősség alól, már előrejelzésként sem kecsegtet túl sok jóval.

Végezetül – hogy némi biztatót is mondjunk – a közhasználatúan csak „kedvezménytörvénynek” emlegetett magyarországi jogszabály úgy tűnik, a szülőföldön folyó anyanyelvű oktatás és nevelés terén a vártnál is nagyobb segítséget lesz képes nyújtani anyanyelv-

ükön tanulni kívánó gyermekeinknek és fiataljainknak (no meg természetesen a szülőknek is). Mindez azonban lényegében nem teszi feleslegessé az alábbi tervezetnek a néhány évvel ezelőtt elkészült szöveghez képest csaknem változatlan közlését azzal, hogy abból a döntéshozatal közelébe kerültek közül bárki megkísérelheti mindannak a megvalósítását, amit hasznosnak és értékesnek tart.

Az óvodától a felsőoktatásig terjedő magyar anyanyelvű nevelés és oktatás tervezete

I.

Közös célunknak, a délvidéki/vajdasági magyarság fennmaradásának egyik legfontosabb előfeltétele a fiatalok anyanyelven folyó nevelése az óvodától az egyetemig. Ez a követelmény aligha képezheti vita tárgyát a Jugoszláviában/Szerbiában működő magyar pártok és civil szervezetek között. A cél kitűzése és elérése azonban nem ugyanaz, a megvalósulásig még rengeteg a tennivaló, s nem kevés feladat vár mindazokra, aki a magyarság itteni megmaradásáért bármit is tenni szándékoznak.

A. helyzet ezen a téren – mint tudjuk – a legkevésbé sem rózsás. Jelenleg Vajdaság lakosságának 16,86%-a magyar (a Szerb Köztársaságnak 3,52, a Jugoszláv Szövetségi Köztársaságnak 3,3%-a) az 1991. évi népszámlálás adatai szerint; az óvodáskorúak viszont csak 13,33, az általános iskolásoknak 12,86, a középiskolásoknak 11,35, az egyetemi és főiskolai hallgatóknak pedig mindössze 10,83%-a magyar nemzeti-ségű. Emellett anyanyelvű nevelésben és oktatásban csupán az óvodáskorú magyar gyermekek részesülnek csaknem teljes létszámban, a magyar anyanyelvű általános iskolásoknak csak 72,2, a középiskolásoknak 67,21, a főiskolai és egyetemi hallgatóknak pedig 55,82%-a tanul csak részben anyanyelvén kivéve az anyaországban tanuló délvidékieket. Alapfokú zeneoktatásban a 4284 magyar növendék 58,33%-a részesült anyanyelvén, 23,06% két nyelven, 18,61%-a szerb nyelven (Miroslav Samardžić: Položaj manjina u

Vojvodini. Centar za antiratnu akciju. Beograd, 1998). A felmérés a kétnyelvű – magyar-szerb tagozatokat is anyanyelvűeknek tekinti. Az adatok az 1996/97. tanévre vonatkoznak, azóta a helyzet tovább romlott. Az idei tanévben az anyanyelvükön tanuló magyar középiskolások aránya a középiskolák összes tanulóihoz képest csak 7,63 százalék.

II.

Mit tehetünk annak érdekében, hogy az évről évre fogyatkozó Vajdasági magyar tanulóiifjúság az anyanyelvű oktatás mellett döntsön? Bár a végső cél a magyar nemzeti kisebbség számára az anyanyelvű nevelés és oktatás megszervezése az óvodától az egyetemig és annak a demokratikus úton megválasztott Magyar Oktatásügyi Tanács (vagy Bizottság) irányítása és ellenőrzése alatt történő működtetése, ezt távlati célnak kell tekintenünk, melynek megvalósulásáig a jelenlegi helyzetben is tenni kell, amit lehet, a szerbiai magyar nyelvű nevelés és oktatás körülményeinek a javításáért. Ezért a jelenlegi káros folyamatok megállítása vagy esetleges visszafordítása a fokozatosság elve szerinti cselekvést tarja helyénvalónak. A mindenkire kiterjedő és minden szintű önálló anyanyelvű nevelést és oktatást lehet és kell is követelni, ám kevésbé valószínű, hogy rövid időn belül, rendszerbeli változások nélkül el is érhető, minthogy annak gazdasági és jogi, ezen felül pedig objektív és szubjektív akadályai vannak. Az idő viszont sürget, azért hát józan megfontolással fel kell mérnünk, hogy mi az, amit késedelem nélkül megtehetünk.

Hatályos jogszabályaink jelenleg is lehetővé teszik az anyanyelvű nevelést és oktatást az iskoláskor előtti intézményeiben, az általános és középiskolákban, a főiskolákon és egyetemeken, valamint a zenei, képző- és színművészeti képzés minden fokán. A tagozatok megnyitását megfelelő létszámhoz kötik ugyan, de az oktatásügyben illetékes miniszter ez alól a rendelkezés alól felmentést adhat. Ezt rendszerint meg is teszi, mert tudomásunk van róla, hogy az általános iskola alsó osztályaiban még egyetlen egy gyermek számára is engedélyezték tagozat megnyitását – igaz, hogy szerb nyelven. Magyar (és más kisebbségi) tagozat nyitása anyanyelven vagy két nyelven az általános és középiskola első osztályában legalább 15 jelentkezőhöz van kötve, de az oktatásügyi miniszter engedélyezheti annak megnyitását 10 vagy annál kevesebb tanuló jelentkezése esetén is.

A szerb tagozatra iratkozó kisebbségi tanulók kérhetik anyanyelvük és nemzeti kultúrájuk elemeinek oktatását. A nemzetiségi tagozatokon az osztálynaplót anyanyelven, a nyilvántartást és a bizonyítványokat pedig két nyelven kell vezetni, illetőleg kitölteni. Általános és középiskola alapítója csak a Szerb Köztársaság köztársasági lehet, iskoláskor előtti intézményt a község, alapfokú balett- és zeneiskolát jogi vagy természetes személy is nyithat. Főiskolát és egyetemet e Szerb Köztársaság kormányának jóváhagyásával természetes és jogi személy is alapíthat a nemzetiségek nyelvén, sőt hazai egyetemmel vagy egyetemei karral együttesen akár még külföldi természetes vagy jogi személy is.

III.

Mint látjuk, s hatályos jogszabályok nem gátolják az anyanyelvű nevelés és oktatás megszervezését a kisebbségi tanulók részére, csupán akaratumon (főleg a szülőknél) múlik, hogy élünk-e ezzel a lehetőséggel. Ami a szervezést illeti, ennek terén a legfontosabb a felmérés és s propaganda. A szükségletek felmérésének rendszeresnek és minden tanulóra kiterjedőnek kell lennie. Elengedhetetlen követelmény, hogy minden évben legalább egyszer (április végén – május elején) felmérjük, hogy az óvodák – napközis nagycsoportos növendékei, az általános iskolák nyolcadikos és négyéves középiskolák negyedikes tanulói közül hányan vannak magyarok vagy magyar anyanyelvűek, a közülük hányan és milyen szakon – ágazaton – kívánják anyanyelven folytatni tanulmányaikat. (A pályaválasztásra vonatkozó felmérés természetesen csak az álta-

lános és középiskolák végzős növendékei esetében jön számításba.) Az adatok ismeretében meg kell állapítani, hogy hol lesz lehetőség magyar tannyelvű iskola vagy tagozat megnyitására a létszám és szakkáder tekintetében. Ha a törvényben előírányzott létszám nem teljes, de általános iskolai fokon legalább öt, középiskolai fokon legalább tíz tanuló igényli a magyar nyelvű oktatást, annak megszervezését az illetékes minisztériumtól mindenképpen kérni kell. Célszerű lenne elérni annak törvénybe iktatását, hogy az anyanyelvű oktatás – legalább általános iskolai fokon – az állam kötelezettsége és minden egyes tanuló alanyi joga legyen. Ahol a tanulók létszáma nem teszi lehetővé anyanyelvű tagozat nyitását, ott meg kell szervezni a magyar anyanyelvű tanulók utaztatását a legközelebbi megfelelő, magyar tagozattal is rendelkező tanintézetbe, vagy diákotthoni, esetleg befogadó családnál való elhelyezését, lehetőleg ingyen vagy jutányos áron a megfelelő iskola székhelyén. Elvileg arra kell törekednünk, hogy egyetlen tanuló se legyen rákényszerülve anyagi okokból vagy lakóhelyi viszonyai miatt a nem anyanyelvű („környezeti” vagy „államnyelven”) való tanulásra. Közép- és felsőoktatási szinten lehetőséget kell találni az anyaországi továbbtanulásra, de csak abban az esetben, ha Jugoszláviában nincs lehetőség anyanyelvű iskolázásra a kívánt szakon.

Mindennek elérésére anyagi eszközökre és a szülők meggyőzésére is szükség van. Az előbbi közzéletek, alapítványok és magánszemélyek támogatásából, diáksegélyező és egyéb szervezetek rendezvényein befolyt összegekből stb. lehetne előteremteni, az utóbbit szülői értekezleteken, politikai és civil szervezetek által rendezett gyűléseken, előadásokon, sajtótérmekek útján lehetne elérni. Ez utóbbihoz az iskolák tantestületének, az érdekelt szervezeteknek, a nyomtatott és elektronikus médiának a megnyerésére van szükség. Minden befolyásunk felhasználásával és parlamenti képviselőink útján is arra kell törekednünk, hogy a vonatkozó jogszabályok által megengedett két nyelvű tagozatok megnyitására ne kerüljön sor. Végzettség esetén az általános iskola alsó osztályaiban még az osztatlan (összevont) tagozat is jobb, mint a nem anyanyelven folyó oktatás és nevelés, mert egy rátermett tanerő – kis létszámú tagozat esetén – képes kompenzálni az ilyen oktatási módszerből eredő hátrányokat, illetőleg akár jobb eredményt is elérni, mint egy túlzásfolt normátagozaton vagy nem anyanyelvűkön tanuló növendékek estében.

Legvégső soron az identitástudat megőrzése végett szorgalmazni kell az anyanyelvőpolást a szerb tannyelvű iskolákban és tagozatokon tanuló magyar anyanyelvű diákok részére.

Elengedhetetlen annak kieszközlése, hogy a magyar tannyelvű iskola vagy tagozat működésének létszámhiány miatt való megszűnése estén az ott foglalkoztatottaknak legalább még öt éven át munkát biztosítsanak, s az iskola/tagozat bezárását csak ennek a türelmi időnek a letelte után mondják ki.

A továbbiakban is ki kell használnunk azt a lehetőséget, hogy az egyébként szerb tannyelvű iskolák kihelyezett magyar (és más) nyelvű tagozatokat nyithatnak, ahol erre igény mutatkozik (erre már van példa: a zombori Tanítóképző Kar szabadkai, a nagykikindai Egészségügyi Szakközépiskola zentai, az ugyancsak nagykikindai gimnázium törökkanizsai tagozatai stb.). Megfelelő anyagi támogatás esetén kísérletet kell tennünk a jogszabályokban engedélyezett magániskolák (zene- és balettiskolák), főiskolák és egyetem alakítására.

IV.

A következő lépés olyan körülmények megteremtése, amelyeket a nevelésre és oktatásra vonatkozó jogszabályok ugyan nem irányoznak elő, de tételeken nem is tiltanak. Javítanunk kell a fennálló és a jövőben létrehozandó magyar iskolák és tagozatok oktatói állományának szakmai összetételén, valamint tankönyv- és tanszerellátottságán. Elő kell mozdítanunk a teljesen magyar nyelven folyó pedagógusképzést mind az óvó(nő)k és tanítók, mind az általános és középiskolai tanárok, mind a felsőoktatás területén működők tekintetében. Eddig adott a (részben) magyar nyelvű óvóképző akadémia (Újvidéken és Szabadkán), a zombori Tanítóképző Kar Szabadkára kihelyezett magyar tagozata, valamint az újvidéki Bölcsészkar Magyar Tanszéke és az ugyancsak a tartományi székvárosban működő Színművészeti Akadémia magyar tagozata. Ezen felül a Belgrádi Egyetemen magyart mint idegen nyelvet oktatnak, Újvidéken pedig szerbet mint környezeti nyelvet oktató tanárokat is képeznek. Kitűzött célunk viszont az, hogy a tanárképzés minden szinten anyanyelven, esetünkben tehát magyarul folyjon, s evégett a Vajdaságban négyéves tanárképző főiskola vagy egyetem nyíljon általános és középiskolai tanárok, iskolapszichológusok és -pedagógusok képzésére. A kéttantárgyas képzésre a magyar nyelvű iskolák kisebb

kapacitása miatt van szükség, de elképzelhető az is, hogy bizonyos kevésbé frekvenciált tantárgyak oktatására képesítő szakokon csak kétvétenként vagy még ritkábban indítsunk évfolyamot.

A képesített magyar pedagógusok deficitáris létszáma miatt diplomáciai úton engedélyeztetni kellene anyaországi vendégtanárok határozott időre szóló jugoszlávai munkavállalását, különösen a felsőoktatás és a posztgraduális képzés szintjén. El kell érniünk, hogy a magyar iskolákban és tagozatokon oktató tanárok magyar nyelven telessenek szakvizsgát. Később ennek kötelezővé kell válnia. Közép- és felsőoktatási szinten ki kell harcolnunk, hogy az oktatás nyelvétől függetlenül mindenki anyanyelvén felvételizhessen, illetve ha felvételin az anyanyelv vizsgaként szerepel, az mindenki számára valóban az anyanyelv és ne a szerb nyelv legyen.

Ami a tankönyveket és egyéb segédeszközöket illeti, el kell érni a magyar tannyelvű iskolák és tagozatok teljes ellátottságát minden szinten. A tankönyvek és tanszerek – ha csak lehetséges – eredetiek, tehát vajdasági magyar szakemberek által írottak, illetőleg készítették legyenek. Amíg ilyenek nem állnak rendelkezésünkre, addig a nemzetközi egyezményekre hivatkozva engedélyeztetni kell anyaországi tankönyvek és segédeszközök akadálytalan behozatalát, esetleg itteni használatra való adaptálással – kiegészítéssel egybekötve. Tankönyvfordításra csak végszükség esetén szabad vállalkozni, de lehetőleg az így nyert fordításokat is ki kell egészíteni a magyar kultúrára, tudományra, történelemre vonatkozó adatokkal.

V.

A harmadik s egyben végső lépéshez már a hatályos jogszabályok módosítására van szükség. Törölni kell az oktatásról szóló törvénynek azt a diszkriminációs rendelkezését, mely szerint kisebbségi pedagógusok híján egyes tantárgyak szerb nyelven is oktathatóak a kisebbségi tagozatokon. Meg kell követelnünk, hogy magyar iskolákban és tagozatokon csakis a magyar nyelvet anyanyelvi szinten beszélő pedagógusok (szakiskolai oktatók) működjenek, még a művészeti tárgyak (zene, képzőművészet stb.), a testnevelés és a honvédelmi ismeretek, sőt a szerb és az idegen nyelvek oktatási területén is. Azt is meg kell követelnünk, hogy a magyar tannyelvű iskolák vagy tagozatok igazgatója magyar anyanyelvű legyen, az iskolapedagógus és pszichológus legalább anyanyelvi szinten beszélje a

magyar nyelvet (magyar nyelvből vizsgát vagy magyar nyelvű szakvizsgát tegyen).

A magyar nyelvű pedagógusok hiányát ideiglenesen anyaországi pedagógusok foglalkoztatásával kell áthidalni, s egyidejűleg megfelelő ösztöndíj – politikával oda kell hatni, hogy a fokozott mértékű magyar pedagógusképzés ezt a fogyatékossgot felszámolja.

Következő hosszú távú feladatunk a magyar nyelv és irodalom oktatásának a szerb nyelv és irodalom oktatásával való kiegyenlítése. Ez azt jelenti, hogy a magyar tagozatok tanulói ne kerüljenek hátrányos helyzetbe a szerb tagozatokat látogatókkal szemben, azaz ne álljon fenn az egy tantárgy heti 3-5 órával történő oktatása miatt többletmegeterhelés. A magyar tannyelvű iskolákban és tagozatokon a szerb nyelv és irodalom a nagyobb óraszámú idegen nyelv helyébe lépne, az idegen nyelvet pedig a szerb tagozatokon második idegen nyelvként oktatott tantárgy órásszámmal oktatnák. Ugyanakkor pozitív diszkriminációként lehetővé kell tenni, hogy a magyar tannyelvű iskolák és tagozatok tanulói az első vagy második idegen nyelv egyikét kötelező, másikat fakultatív tantárgy gyanánt tanulhassák. Ugyanakkor a szerb tannyelvű iskolát vagy tagozatot látogató kisebbségi tanulók a szerb nyelvet ne anyanyelvként, hanem környezeti nyelvként tanulják, vagy szabad választásuk szerint az első idegen nyelv órásszámával anyanyelvápolásban részesüljenek. A szerb tannyelvű iskolában vagy tagozaton tanuló szerb és más, nem magyar anyanyelvű tanulóknak is lehetővé kell tenni a magyar vagy más kisebbségi nyelv tanulását az egyik idegen nyelv helyett. Ez, különösen a Vajdaságban, nagyon is előnyös lenne, hiszen elképzelhető, hogy egy világnyelv ismerete mellett a másik világnyelv ismeretére nincs akkora szükség, mint egy környezeti nyelv tudására.

A felsőoktatásában minden tanszakon biztosítani kell a magyar nyelvi lektorátus helyreállítását, ha az oktatás nem magyar nyelven folyik. Azokban a felsőoktatási intézményekben, ahol egy idegen nyelv tanulása a szaktantárgyakon kívül kötelező, az a magyar anyanyelvűek számára lehessen a szerb, a nem magyar anyanyelvűek számára pedig a magyar is.

Végső célunk a magyar nyelvű nevelés és oktatás teljes irányítása és ellenőrzése egy, a délvidéki/vajdasági magyarság által megválasztott, szakemberekből álló Vajdasági Magyar Oktatásügyi Tanács vagy Bizottság útján. (A továbbiakban: Oktatásügyi Tanács.) Ennek a Tanácsnak, melynek létszámát és összetételét pártbefolyástól mentes közmegegyezéssel kell

meghatározni, a hatáskörébe tartozna a magyar iskolahálózat kialakítása az óvodától az egyetemig; az így létrejött iskolahálózat finanszírozása és fenntartása; a tantervek és óratervek elkészítése és egyeztetése az Oktatásügyi Minisztérium megfelelő dokumentumaival az anyanyelv és irodalom, valamint a történelem tantervének és tanmenetének kivételével, amelyet az Oktatásügyi Tanács által kijelölt szakemberekből álló bizottság önállóan állít össze (a köztársasági/tartományi illetékes hatóság vagy a bizottság összetételét vagy az összeállított tantantervet hagyja jóvá); az iskolai felügyelet szerveinek (szakfelügyelőknak, pedagógiai intézeteknek), iskolabizottságoknak, iskolaigazgatóknak és a pedagógusoknak a kinevezése a pedagógiai intézet, illetőleg a tantestület által lebonyolított pályázat alapján; a tankönyvek és tanszerek használatának engedélyezése. Az Oktatásügyi Tanácsnak szorosan együtt kell működnie a Vajdasági Magyar Nemzeti Tanáccsal, valamint a tartományi vagy köztársasági oktatásügyi minisztériummal.

Rendkívül fontosnak tartjuk az általános és középiskolák tanulóinak erkölcsi nevelését és hitoktatását.

VI.

Az eddig elmondottakból világos, hogy oktatási stratégiánk hosszú távra szóló, lépcsőzetes terv. A benne foglalt feladatok és előirányzatok között vannak hatályos jogszabályokon és jogerős minisztériumi rendeleteken alapuló, azonnal végrehajtható tennivalók (magyar tannyelvű iskolák és tagozatok alapításának, illetve megnyitásának megszervezése, az anyanyelv-ápolás bevezetése a nem magyar tannyelven tanuló magyar anyanyelvű tanulók számára, a törvény/jogszabály által lehetővé tett magániskolák, felsőoktatási intézmények megnyitásának kezdeményezése), hatályos jogszabályokba és rendeletekbe nem foglalt, de tételenem is tilalmazott intézkedések bevezetése (anyanyelvű pedagógusképzés minden fokon, anyaországi pedagógusok ideiglenes foglalkoztatása, a magyar nyelvű tankönyvekkel és segédeszközökkel való ellátás hazai tankönyvírók alkalmazásával vagy anyaországi tankönyvek behozatalával, anyanyelvű felvételi vizsgák és szakvizsgák bevezetése). A harmadik feladatcsoport öt éven belül megvalósítható távlatterv, amely a jelenlegi körülmények között nem kivitelezhető ugyan, de ennek ellenére állandó és elsőrendű feladatunk az oktatásügyi program valamennyi célkitűzé-

sének napirenden tartása a helyi önkormányzatoktól kezdve egészen az illetékes nemzetközi szervezetek szintjéig, akár az azokban jelen lévő, választott képviselők, akár különféle beadványok, folyamodványok stb. által. Ugyanakkor jelen kell lennünk a nyilvánosság minden területén, és szóban forgó követeléseinket ismertetnünk kell a közvéleménnyel előadások, politikai és más gyűlések, kulturális és egyéb rendezvények alkalmával, valamint a nyomtatott és elektronikus hírközlés/tájékoztatás útján.

Mindezek érvényesítése előtt azonban mindenképpen meg kell próbálkoznunk néhány diszkriminatív, a kisebbségi nevelésre és oktatásra káros jogszabály hatályon kívül helyezésével. Elsősorban a magyar iskolákban és tagozatokon egyes tantárgyak szerb nyelven történő oktatásának a kizárására, a tanulók vagy egy részük anyanyelvét nem ismerő iskolaigazgatók, pedagógusok, pszichológusok és szakfelügyelők eltávolítására, illetőleg ilyenek kinevezésének a megakadályozására kell törekednünk. Tisztában kell lennünk azzal is, hogy a kisebbségi szülők egy része

pusztán nemzeti érzületből vagy pedagógiai-lélektani meggondolásból nem fogja gyermekét anyanyelvű iskolába vagy tagozatra íratni attól az egyébként téves meggyőződéstől vezéreltetve, hogy gyermekének érvényesülése–boldogulása elsősorban az államnyelv minél gyorsabb és tökéletesebb elsajátításától függ. Ennek ellensúlyozására el kell érünk, hogy a nyelvi egyenjogúság a két- vagy több nyelvű környezetekben minél teljesebb mértékben érvényesüljön, és az adott közigazgatási egység (korábban: társadalmi–politikai közösség) közzintézményeiben és –vállalataiban a hivatalos használatban lévő nyelvek ismerete (tudása) a munkaviszony létesítésekor vagy a vezető munkahelyek betöltése során lehetőleg követelmények, de legalábbis előnynek számítson, s az anyagi juttatásokban is kifejezésre jusson.

Ennek tervezése azonban már túlmutat az Oktatási Tanács feladatán, és a vajdasági magyar kisebbségi érdekszervezetek hatáskörébe tartozik.